

ЧЕТИРИ ПРИЛОГА ЗА ИСТОРИЈУ НАШЕГ ЦРКВЕНОГ ПАСТИРСТВА.

Од свих богословских дисциплина код нас је Пастирско богословље најслабије обрађено. Ми до данас не само што нисмо добили ниједну систему ове науке него скоро ниједну студију о коме било проблему из пастирске области (изузев две-три ваљане монографије бившег наставника овог предмета на нашем Факултету, г. Дамаскина). А међутим толико проблема савремени живот у васцелом свету, па и код нас, иставља пред црквеног пастира! Ми, даље, готово ништа не знамо о нашем црквеном пастирству у прошлости: личности пастира, њихове погледе на најважније проблеме у пастирској служби, њихова средства и методе у пастирској делатности, њихове успехе итд. Како се мени чини, разлог овоме су: погрешно мишљење о споредном значају ове дисциплине у сравњењу са осталим богословским наукама и затим, као последица овога, оскудица људи који би овој, несумњиво веома важној — ако не и најважнијој — богословској науци посветили цео свој живот. Пастирствовање, као синтеза, скуп свих оних делатности којима се душа задобива за Еванђеље Христово и руководи ка духовном савршенству и спасењу, одувек је било од особитог значаја за Цркву Христову, њено ширење и благостање; оно је данас у толико значајније уколико се живот људског друштва све више компликује, услед чега пастирствовање у Цркви мора да удара новим путевима и изналази нова средства и нове методе.

Додуше, извори за историју нашег црквеног пастирства веома су оскудни. Па и у колико их има, они су тако штурни, да се на основу њих са тешком муком може реконструисати слика нашег црквеног пастирства у прошлости...

Један од тих малобројних извора су и свештеничке синђелије, издаване од стране епископа рукоположеним свештеницима. Поред историског градива, у њима се каткада налазе основни принципи пастирске службе и границе у којима се ова има кретати. У неким се пастирске дужности и подробније излажу и звање свештеничко условљава правилним и марљивим вршењем пастирске службе. У већини од њих нису забрављене ни основне дужности пастве према свом пастиру — докле год он буде примеран пастир, „следбеник

светих апостола и богоносних отаца и учитеља Цркве како у учењу тако и у делању“...

Сабирајући грађу за летопис цркве лаповске мени су дошле до руку четири овакве синђелије лаповских свештеника из прве половине прошлог века. Прве две издане су од стране грчких митрополита београдских Агатангела (1817) и Антима (1828) свештенику Лазару Сердановићу¹ а друге две од стране митрополита Петра Јовановића Лазаревом сину Стефану (1845 и 1846 г.).

Прве две писане су на грубој зеленој хартији, формата канцеларског табака, читким али не и граматички беспрекорним рукописом. Обе у дну носе мале, нејасне печате, у којима се могу разазнати иницијали М(итрополит?) С(рпски?). Десно од печата су потписи митрополита на грчком језику. На обе митрополити су иза свог потписа додали, такође на грчком језику: и у Христу ваш молитвеник.

Прва од њих гласи:

Я Г Я Ѡ Я Г Г Е Л Ъ

Божію мѣтїю православнои Архієпископъ и Митрополитъ Београдскій и всѣа Сербїи высочайшии Ёѣархъ.

Бѣгоговѣйни сѣенници, бѣгородни господари и вси прочи бѣгословени хрѣтиани.

Обрѣтающихся Бѣохранимѣй Епархїи Београдской, нахїи Смедеревскои.

Бѣгодати камъ и мир ѿ Гѣа Бѣа всѣдержителя, ѿ нашего же смиренїа мѣтва и бѣгословенїе.

По бѣгодати и даръ всѣѣ таго и животворящаго Дѣа и по правнаѣ стѣхъ вѣтвалъ и учеников, Мѣ, наследници, удостонк-

¹ По казивању Лазаревог унука, Симеона Сердановића, тежака из Лапова, свешт. Лазар рођен је у Срем. Карловцима. Пре рукоположења био писар код Карађорђа. Рукоположен је за свештеника јуна месеца 1817 године у Манастиру Миљкову, где се Митрополит Агатангел оних бурних дана, изгледа, био склонио. У првој синђелији не назначује се парохија за коју је рукоположен. То и није било потребно пошто је за насеља Лапова, Марковца и Баточине Миљков манастир замењивао парохијску цркву. Тек кад је једанаест година касније (1828) у Лапову подигнута црквица, онда је другом синђелијом свештеник Лазар назначен за пароха једног дела Лапова и Марковца, док ово насеље касније (1847) није издвојено у засебну парохију. Свештеник Лазар умро је 6 јуна 1843. На парохији га је наследио син Стефан.

образъ да бѣдетъ словесномъ стадо всякаго добраго дѣла, и доколѣкъ въ нихъ прекывати бѣдетъ, дотолѣкъ и чести священнической и парохиіи сѣа участникъ быти имать. Болшаго ради въ роумліа даѣтсѣ емъ и сѣа сѣггеліа, потвержденна съ подписомъ нашимъ.

Дано во Митрополіи Бѣлградской 5-го февруаріа 828 лѣта.
(М. П.) **ИЄМЄ** Индимъ и у Христу
ваш молитвеник.

Трећа синђелија гласи:

Благочинномъ Протоерею Смедерекскомъ, священству при цркви Лаповской и парохианима къ истой цркви принадлежимъ.

Имаюћи Мы старание о томъ да парохию Лаповской упокоеніемъ вышшегъ нѣногъ священника Лазара упразднѣной оставшой, нарочитогъ и дѣйствителногъ нѣногъ пароха приставимо, рукоположили смо на ту парохию Стефана, сына поменштогъ покойника, кога сада, почемъ е и време упражненіа у священнодѣйствиама издржао, у Лапоко шилѣмо на поменшто парохию съ тимъ налогомъ, да ю одъ Благовести служити начне¹.

Препоручуемо дакле свакоме, коме о томе знати надлежи, а нарочито поменштои нѣрин, да нѣга, іереа Стефана, за скога священника у напредакъ признае, на нѣга се по дѣламъ закона односи, пристойну му чести указуе и достойно награждение за трудъ нѣгокъ по высочайшему указу добровольно и на време издае; а онъ, іерей Стефанъ, да парохиане свое пристойно предусрѣта, никакъ законъ нечестно скршѣе, добримъ примѣромъ у свемъ предходи, са сопаросима у любви живи и при цркви своєю правило и богослужение точно и уредно са оставимъ, никои принадлежимъ священницама отправа. Іерей пакъ Иванъ, кои е досадъ ону парохию привременно обслуживао, да ю выше именованомъ одъ Благовести уступи и къ протоерею Пожарвачкомъ неотложно иде, кои да нѣга новой нѣмъ одрѣженои нѣрин при цркви кушлѣвачкой, по налогу нашемъ, приставити.

У Београду
21 марта 1845
Е№ 190

(Печат
од воска)

Архіепископъ Бѣоградскій и
Митрополантъ Србскій
Петръ Іоанновичъ.

¹ По казивању Стефановог сина, напред поменутог Симеона, Стефана је очева смрт затекла у богословији. На молбу његове мајке митрополит Петар рукоположи га годину дана пре завршетка богословије. Умро 1863 године.

Четврта синђелија гласи:

П Е Т Р Ъ

Божію Милостію Православный Архієпископъ Бѣлградскій и
всѣа Сербїи Митрополитъ

По благодати и дарѣ пресватагѡ и животворящаго Дсха, даномѣ ѡ самага великагѡ Архіереа, Господа нашегѡ Исуса Христа, божественнымъ Сгѡ Ученикомъ и Апостоломъ, ѡ ниже дрѣгопрїимателнѣ даже до днесъ тоже благодати и Мы наслѣдницы сѹще, еже поставлати различныа чины и степени церковныа раздлати ѹдостоившыимѣ слѹжити сватомѹ олтарю — сего благоговѣйнаго Іереа Стефана Гердановича, восхотѣхомъ сѹю граммотю извѣстна сотворити, ѣакѡ да признанъ бѣдетъ ѡ всѣхъ за совершеннаго свѣщенника¹, и опредѣлихомъ емѣ парохїю при церкви преподобныа матере Параскеви сѣщей въ Лаповѣ, состоящюса изъ части Лапова во окрѹжїи смедеревскомъ Богоспасаемыа Архідїєцезы Бѣлградскїа. — Онъ же да держитса преданїи свѣтлыхъ Апостолъ и вогоносныхъ Отець, иже на седми вселенскихъ и православныхъ помѣстныхъ Сѡворѣхъ изложивше, намъ сѣщымъ во православной вѣркѣ предаше, какѡ ѹчити такѡ и творити, ѣакѡ да бѣдетъ образъ стаѣ всакагѡ добрагѡ дѣла, и дондеже въ сїхъ и званїи своемъ превѣдетъ, дотолѣ и чести свѣщеннику пристойныа и парохїи предзначенныа ѹчастникъ быти иматъ.

Дано во Митрополїтской резиденцїи Нашей ѣже въ Бѣлградѣ дне 2 гѡ мѣа Івліа лѣта Гдїа 1846.

ЕНо 516.

(Печат од
воска)

Горепоманѣтый смиренный
Архієпископъ и Митрополитъ
Петръ Іванновичъ.

Ж. М. Маринковић

¹ Из овог енергичног тона митрополитовог изгледа да Стефана, ваљда зато што није завршио богословију, нису сви признавали за свѣштеника и то је свакако изазвало митрополита да изда ову другу синђелију — грамату.